

“Ik schop niet zomaar tegen de bestaande orde aan” Pionier Pius Floris en profiel

Ooit knipte Pius Floris, oprichter en president van Pius Floris Boomverzorging en momenteel directeur van Plant Health Care Europe, als kind een krantenartikel uit over de boomverzorgende gebroeders Copijn. Tegen zijn moeder zei hij: “Dit wil ik later worden: boomverzorger!” Hij schreef de redactie van de krant aan om te vragen om het adres van de gebroeders Copijn. Dat kreeg hij, waarna hij enkele brieven aan de broers Copijn schreef. De kindervens kwam uit toen hij wat later als jongen in dienst trad bij boomverzorgingsbedrijf Copijn. Maar Pius Floris houdt van kennis vergaren in de frontlinie: hij is een pionier. Rond zijn twintigste was zijn nieuwsgierigheid gewekt door een professor in Amerika die onderzoek deed naar snoeiwonden. Gerustgesteld te weten dat de wereld niet ophield bij de geschreven boeken door de gevestigde orde, vertrok Pius in 1977 voor enkele jaren naar Amerika om Planteziekteleer te studeren.

Floris: “Ik wilde leren van die toen nog onbekende, maar inmiddels wereldberoemde professor Alex Shigo. Ik was zo bereidwillig om te leren, dat ik overdag op een kwekerij in Toronto werkte en dat ik twee keer in de week 's avonds naar Durham in de VS reed om de avondcolleges te volgen. Ik sloeg hierdoor vaak twee nachten in de week over. Die studentengroep was nog heel klein: hij bestond uit een handjevol Amerikanen. Na een half jaar nodigde Alex Shigo me uit om bij hem en zijn vrouw in huis te komen wonen voor de duur van mijn studie. Hij vond me bijzonder omdat ik de eerste Europeaan was die

toenadering tot hem zocht in al die jaren dat hij al met zijn onderzoeken bezig was. Kost en inwoning kon ik terugverdienen door overdag in zijn lab te werken. Dat heb ik gedaan.” Niet lang na zijn terugkomst in Nederland, startte Floris in 1981 zijn eigen (inmiddels verkochte) boomverzorgingsbedrijf: Pius Floris Boomverzorging, wat nu twaalf vestigingen heeft door heel Nederland.

Snoeikennis van vroeger

In Amerika leerde Floris het Codit-systeem kennen en nam dat mee naar Europa. Hij liep daarmee vooruit op de gevestigde orde van boomchirurgen. Toch ontziet hij zichzelf niet als hij terugkijkt op de geschiedenis van de boomverzorging. “Toen ik boomverzorger was bij de Gebroeders Copijn hadden we als boomverzorgers nog weinig echte kennis van bomen, want er heeft nooit een bomenwetenschap bestaan. De hele branche werkte op basis van *trial and error*. Als ‘boomchirurg’ heb ik heel wat bomen om zeep geholpen”, glimlacht de boomverzorgingsdeskundige. “Vroeger wisten ze wél hoe ze een boom moesten snoeien”, vervolgt hij. “Dat weten we doordat we oude bomen uit Engelse landschapstuinen hebben onderzocht. Dat zijn bomen van honderden jaren oud die goed onderhouden zijn. De bomen die we onderzochten, sneden we

Boomverzorgingsspecialist Pius Floris heeft zo zijn eigen visie op de wereld, iets wat door de jaren heen trouw kon rekenen op jaloezie en ontkenning. Toch hebben de ooit ondergewaardeerde wetenschappelijke ideeën waarvoor Floris een neusje had en die hij vervolgens introduceerde in de Nederlandse boomverzorgingspraktijk allemaal inburgering gevonden: snoeien langs de takkraag, transponders voor boomidentificatie en mycorrhizae. “Het vreemde binnen de bomenwereld is, is dat niemand een ander credits wil geven en dat men doet alsof ze dingen zelf hebben uitgevonden”, aldus Floris.

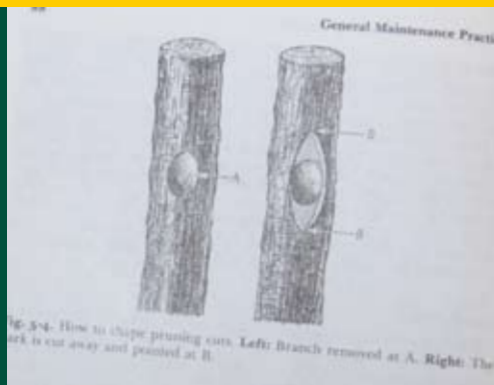
Auteur: Karlijn Raats

“Ik heb als boomchirurg menige boom om zeep geholpen; er was geen bomenwetenschap, alleen *trial and error*”

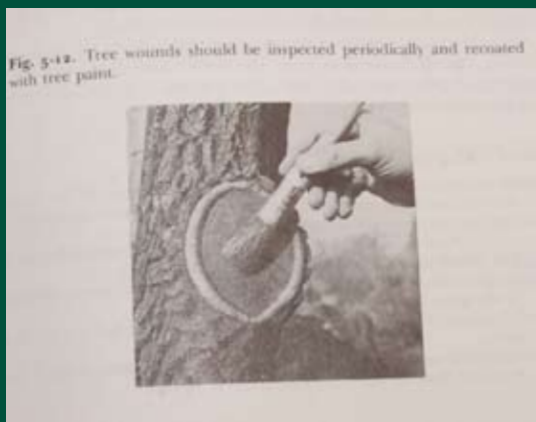
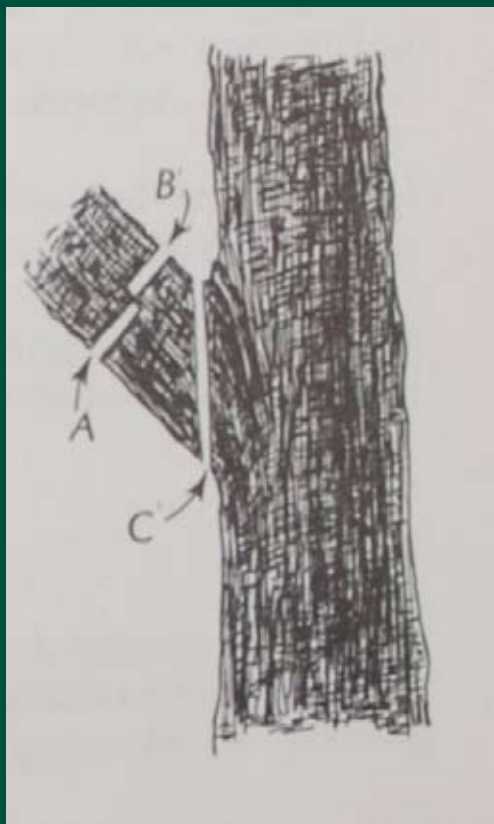
helemaal, ook de takken, op in plakjes. Daarin zagen we punten waarop gesnoeid was. Deze snoeipunten zagen er net zo uit als knoestjes in een houten tafel. Die snoeikennis is nooit breed verspreid, want het vak boomverzorging en hovenierswerk bestond nog niet. Men werkte met een gildesysteem waarbij kennisoverdracht slechts mondeling was. Maar helaas, met de komst van de Industriële Revolutie was groen volledig uit de mode en de snoeikennis raakte verloren. IJzer was hip, de Eiffeltoren werd gebouwd, de westerse economie ontstond. Daarna kreeg de wereld te maken met Wereldoorlog I, de crisistijd, gevolgd door Wereldoorlog II.”

De eerste stadsbomen

Na de Tweede Wereldoorlog ontstond het idee in de steden om bomen te planten, om tegenwicht te bieden aan het grijs en grauwe van de afgelopen decennia. Er was echter geen enkele kennis meer over van bomen. In elke stoep werd vanaf dat moment een boom ‘geschroefd’, want in de wijken die in de jaren ‘50 en ‘60 waren aangelegd, was geen ruimte voor beplanting. Met de kindervagen kon je er niet meer langs en de tegels kwamen aan alle kanten omhoog. Floris: “Dit waren wel de eerste stadsbomen! In Amsterdam stonden al eeuwenlang iepen, maar

In het boek *Tree Maintenance* van P.P. Pirone, de basis voor het boek *'Bomen laten leven'* van Jörn Copijn dat handleiding voor boomchirurgen werd, staat onder meer beschreven hoe je langs de takkraag moet afsnoeien en hoe je snoeiwonden insmeert.

die hadden een bepaalde functie: omdat bestrating eeuwen geleden nog niet bestond, bestonden de wallen langs de grachten uit los zand. De iepen hielden met hun wortels de grond vast en bij elkaar."

"We doen in Nederland nog steeds alsof we achterlijk zijn en gebruiken lange boompalen"

"Maar er waren nog helemaal geen kwekerijen voor stadsbomen zoals we die nu kennen, Rond Boskoop en Oudenbos uitgezonderd. In de jaren

'60 ontstonden de eerste kwekerijen voor straatbomen. In Italië haalden zij platanen, want die groeiden hier goed, dat beloofde wat. Linden kenden de kwekers uit die tijd al." Veel van deze eerste stadsbomen sloegen niet aan en hadden veel bladuitval, want de lucht was nog erg vervuild met zwaveldioxide van alle industriële uitstoot. Dat werd in de jaren '70 pas minder. "Platanen bleken 'industrievaste' bomen te zijn, omdat ze in de bast een deel van de fotosynthese realiseren", zo zegt Floris. "Zij verloren ook hun blad, maar maakten weer opnieuw blad aan." Snoeien was toen nog niet voor de duurzame instandhouding van de boom. Toen de eerste generatie platanen in de jaren zestig uit de kluiten gewassen raakte, kwam men erachter dat takken dwars door de bovenramen zouden

groeien als ze niet afgezaagd zouden worden. Floris: "Dit werd ervaren als overlast. Het snoeien van takken was daarmee puur praktisch. Ook het kappen van bomen stond in hetzelfde licht: boom in de weg? Dan halen we de boom toch weg. In de jaren '70 ontstonden pas de milieubeschermdende groeiperingen."

Verguisd

Shigo maakte voor het eerst verticale doorsneden van boomstammen en takken om de effecten van een wond te zien. Hieruit concludeerde hij onder meer dat hout dat ontstaat na beschadiging nooit aangetast raakt en de wond overgroeit: het Codit-systeem was daarmee ontdekt. "Ik schreef hierover enkele artikelen in *Tuin & Landschap*. Die werden toen nog verguisd door

de wetenschappers in Wageningen. Literatuur over boomchirurgie was toen standaardwerk. Het beste gelezen boek was 'Bomen laten leven' van Copijn. Dat was een bomenhandboek gebaseerd op het werk van de Amerikaan P.P. Pirone, 'The Tree Maintenance Edition'.

Citaat uit het boek 'Bomen laten leven': *'...Men kan wonden insmeren met een wondafdekmiddel. Zo'n middel zorgt ervoor dat de wond niet gaat rotten en weer zo snel mogelijk dichtgroeit.'*

Ik heb Jörn Copijn nooit iets verweten over de uitdraging van deze kennis. Mensen hebben nu eenmaal een rolmodel nodig, zo ook ik als jongeling. Zonder Jörn Copijn was ik nooit zover gekomen. Maar ik wil vrij zijn om zelf te kunnen blijven nadenken. Het kan wel zijn dat ik met het overbrengen van 'nieuwe' kennis tegen oude heersende denkpatronen aanloop, maar het is niet zo dat ik zomaar tegen de bestaande orde aanschop: ik zet wetenschappelijke kennis om naar praktisch toepasbare dingen. Bij ons boomverzorgingsbedrijf hadden we tien jaar geleden al transponders die we bij de boom inbrachten voor identificatie. We hebben met het bedrijf altijd al tien jaar vooruitgelopen op de rest. Zo snoeien alle boomverzorgers bij het bedrijf Pius Floris ook volgens de regels van 'individuele takbalans' en 'kroonbalans'. Zoals Pius Floris-boomverzorgers snoeien, snoeit geen enkel boomverzorgend bedrijf in Nederland. Terwijl we bij ons bedrijf weten dat je een snoeiopdracht niet alleen maar met het blote oog kunt voorbereiden, of al staande in een hoogwerker kunt gaan snoeien. Een boom is gebaat bij balans en het zoeken daarnaar komt heel nauw. Maar het zal nog wel even duren voordat boomverzorgend Nederland deze snoeimethode overneemt. Weet je hoe het werkt met alle innovaties in de wereld? Mensen ontkennen ze de eerste twee jaar, negeren ze de daaropvolgende drie jaar en daarna... adopteren zij ze. Zo gebeurt dat ook in de bomenwereld, alleen het vreemde is dat de betrokken in de Nederlandse bomenwereld geen credits aan elkaar willen verlenen en doen alsof ze dingen zelf bedacht hebben. Dat is de aangeboren onzekerheid van de bomenwereld. Maar mensen houden in eerste instantie nu eenmaal niet van nieuwe ideeën en veranderingen, ze zijn er angstig voor." Dit doet hem denken aan iets anders dat vanuit hetzelfde principe ontstaat volgens hem: "Vaak komen bewoners in opstand als er een boom weg moet. Dat veroorzaakt altijd volop rellen, terwijl de bewonersargumenten zelden gefundeerd zijn. Het gaat eigenlijk ook helemaal niet om die bomen. Die bomen zijn

een uitlaatklep voor iets anders dat hen diep van binnen dwars zit en zij zelf ook niet meer herkennen. Maar het komt erop neer dat ze er niet van gediend zijn wanneer de veilige status quo verandert."

"In de '50 en '60-wijken was nog geen plaats voor groen"

Boompalen en mycorrhizae

Ook andere 'nieuwe' ideeën waarmee Floris in Nederland aan kwam zetten, werden onder het tapijt geschoven. "In 1985 werd het boek 'Advances in practical arboriculture' gepubliceerd. Daarin stonden de zeven onderzoeken naar boompalen door David Patch in de artikelen 'Trouble at the Stake' en 'Suffering at the stake'. Dat was onderzoek naar stadsbomen van het eerste uur", zo vertelt Floris. "Ik heb die kennis destijds gebundeld en er in 1996 een artikel over geschreven dat de boompalen die wij nu gebruiken te lang zijn. Ze zorgen voor minder wortelontwikkeling, een slappere stam en overmatige kruinontwikkeling. Maar we doen in Nederland alsof we achterlijk zijn en gebruiken nog steeds lange boompalen. Ambtenaren zijn niet wérkelijk geïnteresseerd in bomen en het bestek veranderen is kennelijk te moeilijk, goede groene ambtenaren zijn na een jaar weg of lopen tegen ongeïnteresseerde werkvoorbereiders, landschapsarchitecten en projectontwikkelaars aan." Hetzelfde ontkeningsliedje werd in bomenland ooit gezongen toen Pius Floris met mycorrhizae voor stadsbomen aankwam. Hoe had hij dit onderwerp opgepikt? Tijdens zijn studie in Amerika was zijn oog gevallen op het boek 'The Wise Garden Encyclopedia' uit 1970, waar bij 'mycorrhizae' de opmerking stond dat het met-tertijd voor revolutionaire veranderingen kon gaan zorgen. Die zin fascineerde hem. Sinds die tijd bleef hij de ontwikkelingen in Amerika op het gebied van schimmels in de gaten. Floris: "Toen

ik ermee naar Europa kwam, werd hier geroepen dat ze in het bos wél belangrijk waren, maar in de stad niet. Dat was natuurlijk nergens op gebaseerd. Inmiddels worden mycorrhizae steeds meer toegepast, ook in de landbouw."

Altijd op weg

Pius Floris is vandaag de dag directeur van Plant Health Care in Europa leverancier van zuivere mycorrhizae-sporen. De moederversting zit in de V.S. en werd in 1995 opgericht door Dr. Donald Marx. Het bedrijf groeide snel door succes van mycorrhizae bij aanplanten en verplanten. "Ik heb in 1996 aandelen gekocht en de Europese vestiging opgericht. In 2004 zijn we met het bedrijf naar de beurs in Londen gegaan. In totaal werken er nu 75 mensen bij Plant Health Care, waarvan tien in Europa. Deze tien mensen heb ik zelf aangenomen. In Nederland werken we met zes mensen." De pionier doet waarvoor hij in de wieg is gelegd: grenzen opzoeken en verkennen, letterlijk. Een afspraak voor een interview maken is moeilijk, want hij reist de meeste dagen van het jaar de wereld rond. "Mijn werkgebied strekt zich uit van Finland tot Syrië en Saoedi-Arabië en van Rotterdam tot Moskou", aldus Floris. Hij is een realistische pionier, vindt hij zelf. Maar ook eentje die tevreden is, zo blijkt: "Er is veel veranderd in vergelijking met vroeger. Veranderingen vergen nu eenmaal tijd. We gaan de goede kant op, ik ben zeer positief gestemd. Kijk eens wat we allemaal in korte tijd hebben bereikt in Nederland: de Flora- en Faunawet, schoon water, stadsbomen... Vijftien jaar geleden werd een boomspecialist door de projectontwikkelaar gebeld met de vraag 'hoe kun je deze grote boom weggrijpen of verplanten?' Met de kennis van deze tijd kunnen we bomen goed verplanten, maar dat kon toen echt nog niet. Maar nu bellen projectontwikkelaars om advies te vragen voor het behoud van de boom. Dat zegt al heel veel."

Alex Shigo (rechts op de foto) nodigde de destijds twintigjarige Pius Floris uit om bij hem en zijn vrouw te wonen tijdens de studie die hij bij de Codit-bomenprof volgde. Kost en inwoning kon hij verdienen door te werken in Shigo's lab.